

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2930

יום ראשון י' סיון תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"מ קט | עמוד היומי: שבת סא: | דף הכולל: ב"ב כו | קנין ירושלמי: מעשר שני יג
דף היומי בהלכה: רמ"ג א' - ב' .
מוסר: תורה אור - פרק א' עד 'ואיתא במגילה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ט' "ומה נשתנו זבולון ונפתלי" עד סוף פרק ט'

רבינו אמר על עצמו שתפקידו בישיבה הוא
לחשוב כל בוקר למי אני יכול לעשות כאן
טוב, ומי יכול לקבל ממנו הרגשה טוב

אלומות אור ממרן הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל - לרגל יומא דהילולא

כששאלו את ר' גרשון על הדבר הוא שתק ולא ענה כלום, והם חשבו שכנראה יש סיבה שאינו רוצה לגלות וא"כ אין צורך לעשות לו מאומה. היה בחור בישיבה שמרוב לחץ נכנס לחרדות והיה מטריד את רבינו כל הזמן בשאלות משונות, ורבינו היה עונה לו תמיד באריכות ובסבר פנים יפות ומייעץ לו כל הזמן להדריכו כדי שיכנס לרוגע, ופעם אותו בחור הביא עימו ספר של הנהגות מגדולי הדור ושאל אותו על הנהגה מסוימת שכתובה שם, ורבינו הבין שזה לא טוב שהספר יהיה תחת ידו של הבחור כי זה גורם לו להילחץ, אז הוא ביקש מהבחור שישאיל לו את הספר לתקופה, הבחור כמובן הסכים ורבינו החזיק את הספר תקופה ארוכה, ולאחר מכן שלח את הספר לבית הוריו של הבחור, כך עשה תחבולות להיטיב עם השני. כשרבינו היה חוזר ממנחה לביתו והדרך היתה עוברת בצמוד לחדר האוכל של הישיבה שיש שם כמו מרפסת סגורה שכולה חלונות, והייתי אוכל שם, וראיתי שמעולם רבינו לא סובב ראשו לכיוון מקום האכילה, והיה מפנה מבטו למטה כדי לא להסתכל עלינו, זה אצילות ועדינות שראו בכל הליכותיו שאצילות של קדושה נסוכה עליו.

באותו זמן היה הדבר לפלא בעיני

מספר אחיינו הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א כי בנו המשמש במשגיח בישיבה קטנה שאל את רבינו שיש בחורים שמאחרים

רבינו זצוק"ל החל להרביץ תורה בישיבת פוניבז' בשנת תש"ו עוד בהיותו בחור (לקבוצה של בחורים ניצולי שואה שהיה צריך להכין אותם לישיבה, וכן מסר חבורות בישיבה), ומאז החלה מסכת חיים של הרבצת תורה של קרוב לשמונים שנה, כאשר בכל אותם שנים רבינו הקדיש את זמנו בהכנת השיעורים מחד, ובחינוך ובעזרה לתלמידים מאידך, רבינו היה מסור כל כולו למען התלמידים והם מילאו את כל ישותו. גם בשנים האחרונות כשנפל עליו משא הנהגת הדור, המשיך להשקיע במסירת השיעורים ובהכוונת התלמידים, וראה לעצמו חובה לדבר לרבים בעיני חינוך, כאשר זכור לכולם איך כשהיה מצריך לדבר על הבחירות רע על אף אחד, והמשיך להתייחס לכל אחד בצורה אישית מיוחדת, ושמר על קשר עם תלמידיו.

לחשוב כל בוקר למי אני יכול לעשות כאן טוב

רבינו אמר על עצמו שתפקידו בישיבה הוא לחשוב כל בוקר למי אני יכול לעשות כאן טוב, ומי יכול לקבל ממנו הרגשה טובה. היה בחור שעשה מעשה נגד הנהלת הישיבה וגם נגד דעתו של רבינו, ובאו ושאלו את הבחור למה הוא עשה כך, ותשובתו היתה כי ר' גרשון אמר לו לעשות זאת, ובאמת לא היו דברים מעולם, אבל הבחור היה בטוח שר' גרשון לא יגלה את זה, ובאמת

מפני שאז זה היה נחשב משרה מכובדת יותר, וגם היתה משכורת טובה ונוחה, אבל סבא אמר 'אני צריך אותו פה', לא היה מי שהבין אז עד היכן הדברים מגיעים, ותמהו 'וכי פוניבז' לא יכולה להסתדר בלעדיו? אך סבא עמד על שלו, ועד היום ניכר כמה הועילה לישיבת פוניבז' התעקשותו של סבא. לאחר שנים בצהרי שבת קודש אמר לי סבא שהוא הולך למרן הגר"ש רוזובסקי ושאל אותי אם אני רוצה להצטרף, כמובן שהשבתי בחיוב, אני זוכר את המראה, ר' שמואל ישב בראש השלחן וסבא ישב לידו ואני ישבתי מרחוק בסוף השלחן מחמת דרך ארץ, הם דיברו בכמה עניינים ולפתע ר' שמואל אומר לסבי 'הרב מברסק אמר לי שהוא חושב שר' גרשון צריך להיות ראש הישיבה של הדור הבא, וגם אני חושב כך, וסבי ענה לו 'גם אני חושב כך', (זה היה עוד בחיי מרן הרב מברסק, ורבינו היה אז בשנות השלושים לחייו, וכבר אז הם דיברו כך). לאחר מכן שניהם הביטו לעברי לראות אם שמעתי את הדברים... רק לימים הבנתי את המשמעות של ההסתכלות הזו, הם לא התכוונו לסיפורים אלא להלכה למעשה... זכורני שקבוצת בחורים באה להבחן לישיבה ור' גרשון המליץ לקבלם, אמרתי לו שמבחן הם דיברו ממש לא לענין, ור' גרשון אמר לי זה לא הם זה המגיד שיעור שלהם, הוא לא יודע איך ללמוד... כשהם יבואו לישיבה הם יהיו בסדר. היה פעם בחור שהיה פחד מסוים מלקבלו, ור' גרשון אמר שהוא ילמד בישיבה חצי שנה ללא שיתקבל באופן רשמי ואח"כ יראו מה לעשות... לאחר חצי שנה נכנסתי אליו והוא הורה להמשיך זאת לעוד חצי שנה, ואח"כ אמר להמשיך זאת לעוד חצי שנה... כשראה את התמיהה על פני אמר לי אני רואה שמה שמחזיק אותו זה מה שהוא מרגיש שהוא נמצא בתקופת נסיון, ואני פוחד מה יהיה אם יקבלו אותו, לכן יש להמשיך כך. היה בחור שבא להבחן לישיבה עם כיפה סרוגה, זה היה משונה, אבל רבינו הורה לקבלו, שאלתי אותו איך הוא יסתדר בצורה בזו בישיבה, והוא אמר לי שאביו שומע שיעורים בקביעות ממרן הגרי"ש צוק"ל ובודאי יש בבית יראת שמים, ותראה שיהיה איתו הצלחה, ובאמת לא עבר הרבה זמן והוא החליף את הכיפה וכיום הוא אברך בכלל. היה צריך העזה לקבל אותו כך, אבל ידענו שאם ר' גרשון אומר שיהיה בסדר אין ממה לחשוש...

(מתוך אוסף הדרכות והנהגות גליון ל"ה פסח)

לסדר, האם ללכת לפנימיה להעיר אותם, ורבינו השיב לו כי לא תהיה בכך תועלת, אתה צריך לשאול את עצמך למה הם מאחרים, וכי הם עייפים? לא! משעמם להם בבית המדרש, צריך להמתיק להם את דף הגמרא, ואז הם ירצו להקדים לטעום מהמתיקות הזו. כשהגעתי עם בני לרבינו שלפי שעלה לישיבה גדולה כדי לקבל הדרכה, חשבתי שרבינו ידבר עימו על דרכי הלימוד שהיתה לו משנה סדורה בנושא, אך במקום זה שאל אותו רבינו שבמשנה באבות מוזכרים מ"ח קנייני תורה, ויש שם שני קניינים שלכאורה הם אחד, 'בשמחה' ו'השמח בחלקו' ולכאורה זה כפילות, והסביר לו רבינו שקנייני התורה מחולקים לשניים, חלקם מדברים על דרכי החיים הכלליים, וחלקם מדברים על הלימו עצמו, בשמחה שייך ללימוד עצמו, ו'השמח בחלקו' שייך לדרכי החיים הכלליים, ואז שאל רבינו את בני האם יש לך את שני הדברים האלה, בני שתק וחשב ואח"כ השיב שהוא חושב שכן, ואז אמר לו רבינו א"כ אתה בדרך הנכונה... באותו זמן היה הדבר לפלא בעיני, למה רבינו לא הדרוך אותו מעבר לכך, אולם לאחר מכן הבנתי כמה הדברים הללו חשובים, בבחינת מועט המחזיק את המרובה, בחור שהוא מרוצה בחייו האישיים והוא גם שמח בלימוד התורה יש לו את כל הכלים להצלחה, ומי שחסר לו את שני הדברים הללו לא יספיקו לו גם מאה שיחות מוסר.

אמר לי סבא שהוא הולך למרן הגר"ש רוזובסקי

מספר נשיא ישיבת פוניבז' הגר"א כהנמן שליט"א: רבינו היה זוכר את כל תלמידיו גם מלפני ארבעים וחמישים שנה. פעם אחת הגיעו אב ובנו מחו"ל ששניהם למדו בעבר בישיבה וביקשו להכנס לבית רבינו, נכנסתי עימם ואמרתי לרבינו שהם למדו בעבר בישיבה, והם הציגו את שמם, רבנו השתומם על כך שאינו זוכר אותם, חשבתי רגע ואמרתי להם מסתמא הגעתם שניכם לקיבוץ ולא בתחילת שיעור א', והם השיבו בחיוב, ואז ראיתי שהתמיהה ירדה מפניו של רבינו, אח"כ הסברתי להם שרבינו לא זוכר אותם בגלל שלא שמעו אצלו שיעורים, אבל כל מי שמע אצלו שיעורים היה בזכרונו עד הרגע האחרון. סבי מרן הרב זצ"ל העריך אותו למאד, כשאביו נפטר עלתה השאלה מי ימלא את מקומו כרב ברמת השרון, המשפחה של ר' גרשון רצתה שהוא יהיה הרב

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייו

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

במבחן בערד שבחנתי יחד עם הגאון הגדול רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א, השתתפו 150 אברכים שכל אחד מהם יודע את כל הש"ס, אבל היה שם אחד שהתבלט באופן מיוחד בידע המופלג שלו בכל רחבי הש"ס

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א על ההזדמנות הגדולה להצטרפות ללימוד הלכות שבת והמבחן על הש"ס כולו

תשעה באב על מה שלמד בשעות האחרונות, שהרי אסור ללמוד בתשעה באב.

"אני לא מסוגל להפסיק לחשוב על הגמרא", הוא אמר לי, "כל כך התרגלתי לחזור שוב ושוב, שהמוח שלי כל הזמן תפוס עם הגמרא, ואני לא יודע איך אוכל להינצל מהאיסור ללמוד בתשעה באב..."

לסיום מבקש הרב להעביר מסר חשוב:

"מספרים שפעם ישב אחד מגודלי פולין, כמדומני שהיה זה רבי מאיר שפירא זצ"ל, והוא דיבר עם תלמידיו על גאונותו המיוחדת של הגאון רבי מנחם זמבא זצ"ל, ואחד התלמידים שאל את רבו אם הוא יכול לספר על יראת השמים של הגר"מ זמבא זצ"ל.

"השיב לו הרבי, אמשול לך משל למה הדובר דומה: שמעת על הגביר הגדול מוורשה פלוני אלמוני?? השיב הבחור בחיוב, בוודאי שהוא שמע עליו, מי לא שמע על היהודי הכיר עשיר בפולין?

"ואתה מכיר את דוכן התפוחים של האלמנה שמוכרת תפוחים פה ליד בניין הישיבה??", הוסיף הרב לשאול את תלמידו, "כמובן שכן כולנו עוברים שם בכל פעם שיוצאים מהישיבה".

"היודע אתה שהאלמנה המבוגרת, קונה את התפוחים מדי בוקר מהאיכר שמוכר לה אותם, ולאחר מכן מוכרת אותם במחיר גבוה פי שלושה מהמחיר ששילמה, ואילו הגביר הגדול מוורשה קונה אוניות מלאות בסחורה ומוכר את סחורתו ברווח של אחוז אחד או שניים בלבד.

"ומי מבין השניים עשיר יותר, האלמנה שמוכרת ברווח של 300 אחוז או המיליארדר שמוכר ברווח של שלושה אחוזים? "כמובן שהעשיר ההוא מרוויח הרבה יותר, כי בזמן שהיא מוכרת טון אחד של תפוחים, הוא מוכר אוניה שלמה שמכילה אלפי טונות..."

"כך גם רבי מנחם זמבא", השלים הרב את דבריו, "גם אם נניח שהוא לוקח רק טיפ טיפה יראת שמים מתלמודו, הוא הרי לומד כל כך הרבה ומספיק ללמוד כאלו הספקים אדירים, שבוודאי שהיראת שמים שלו גדולה לאין ערוך לעומת יראת השמים שלנו..."

"כלפי מה הדברים אמורים? רבותי, אין שום דבר שנותן ליהודי יותר יראת שמים מללמוד הלכה, ללמוד איך לעשות את

התוכנית של 'דף היומי בהלכה' מתוכננת מלכתחילה כך שלומדים בימים ראשון עד חמישי דפים חדשים ובערב שבת קודש ובשבת קודש עצמה חוזרים עליהם, ורק ביום ראשון שלאחר מכן ממשיכים ללמוד את הדף הבא.

"אבל גם מי שלא יכול לקבל על עצמו את עול החזרות, אל ירפו ידיכם מללמוד לפחות פעם אחת כל דבר, ובוודאי שמי שלומד יחד עם עוד רבבות אלפי ישראל באותו הקצב כמו כולם, יש לו סייעתא דשמיא עצומה, זאת גם הצלחה סגולית שלא ימאס הקב"ה לימוד של רבים, וגם הרגשה טובה ברמה הכי פשוטה, כי כל אחד מרגיש שהוא חלק מדבר גדול וזה נותן לו עוז ותעצומות להמשיך וללמוד.

"ועוד נקודה שחשוב לזכור, מובא בספרים הקדושים שכל מה שיהודי לומד בעולם הזה, אפילו פעם אחת, הוא ידע אותו בעולם הבא ויוכל לחזור עליו ולהתענג עליו, כך שגם מה שלא זוכרים כאן, נכנס לזיכרון הנצחי בעולם הבא.

"בנושא זה של החזרות, אפשר לקחת דוגמה ממה שקורה בקרב חסידי גור שבשנים האחרונות לומדים 'מזומנים' וחוזרים שוב ושוב, ואני יכול להעיד שהוזמנתי לבחון פעמיים, פעם אחת בבית המדרש הגדול בירושלים ופעם אחרת בערד, בשתי הפעמים השתוממתי מההיקף של הידע ומכמות האברכים והבחורים שיכולים להיבחן על חלקים נרחבים מהש"ס ואף על הש"ס כולו

במבחן בערד בחנתי אותם יחד עם הגאון הגדול רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א

"במבחן בערד בחנתי אותם יחד עם הגאון הגדול רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א, השתתפו 150 אברכים שכל אחד מהם יודע את כל הש"ס, אבל היה שם אחד שהתבלט באופן מיוחד בידע המופלג שלו בכל רחבי הש"ס. שאלתי אותו, אימא לי איזי גופא דעובדא, איך הגעת לכזאת ידיעת הש"ס מופלגת? הוא אמר לי "אני חוזר על הגמרא בלי סוף, אני אוכל גמרא, שותה גמרא וישן גמרא!!!".

"כשבחנתי בירושלים הגיע אלי בחור צעיר שנבחן על כל סדר מועד וידע באופן מופלא. הוא אמר לי בתמימות גדולה שהוא לא יודע מה לעשות, כי תשעה באב מתקרב, והרי ידוע מה שאומר מרנא החתם סופר זיע"א שהסיבה שאסור ללמוד תורה בערב תשעה באב אחר הצהרים היא כדי שהאדם לא יחשוב בליל

היתה נוראה. בכל שבת היה אבא חוזר הביתה ומספר: "נכנסתי לרבי ועל הפנים שלו אפשר לראות שעכשיו שבת!". הלוואי ונוכה גם אנו להגיע לאפס קצה היכולת להתקדש בקדושת השבת, שאם לא יראו על הפנים שלנו שעכשיו שבת, לפחות נרגיש את זה בלב שלנו שעכשיו שבת, ולזה אפשר להגיע אך ורק על ידי לימוד הלכות שבת!".

(מתוך שיחה נרחבת לגליון לקראת שבת בהעלותך, שיפורסם א"ה בימים הקרובים)

רצון ה'. כל יהודי שילמד את המשנה ברורה חלק ג' מכריכה לכריכה, יקבלם מכך כל כך הרבה יראת שמים, זה יציל אותנו מכל כך הרבה איסורי שבת, ויחבר אותו בקשר בל ינתק לתורה הקדושה ולשבת קודש.

"אני זוכר בשנים האחרונות לחייו של מורי ורבי הגה"ק בעל 'שפע חיים' מצאנו זיע"א, אבי מורי שהיה מאוד מקורב אליו, היה נכנס אליו כל יום, גם כשהרבי לא תפקד בכלל והחולשה שלו

כשהרב טורק עמד בתפילת 'מנחה' וב'שמע קולנו' פרץ בבכי, התלמידים ידעו שאין מדובר בבכי על אובדן מניית בבורסה, אלא כחלק משיחה שלו עם הקדוש ברוך הוא

על אישיות מחנכת - סוד השפעתו הגדולה של רבי משה טורק זצ"ל בחינוך

בפה ולא ברמז, ואף על פי כן המעמד המכובד שלו היה בלתי-מעורער. לא עלה על דעת אף תלמיד להתווכח עם המנהל".

"דוגמא אחת כזאת", מציין אחד התלמידים, "שנה לאחר מלחמת ששת הימים, הערבים החלו לעשות פיגועים. באותם ימים היו רגילים להניח מטעני חבלה ולהימלט. כך שבשנת תשכ"ח החליט רבי משה שבגלל הסכנה, לא יערך טיול שנתי. מהרגע שכך החליט, הוא אמר ויהי! שוב ושוב ניסו התלמידים לשנות את ההחלטה בהפצרות למלמדים, מול המנהל אפילו לא ניסו, אך באותה שנה לא נסעו, כי זו היתה החלטתו של המנהל".

תלמיד ותיק שאול שיף מרעננה, סיפר: "למדתי אצל הרב טורק כשהיה מלמד בכיתה ח', בשלב שבית-הספר היה אז בבית הכנסת 'חוג חתם סופר' ברחוב גאולה בתל-אביב. מחנך משכמו ומעלה היה, ולוואי שירבו כמותו בישראל. באותם ימים היה נפוץ ביותר שמורים היכו תלמידים מסיבות חינוכיות, וגם להורים באותה תקופה היה נראה הדבר טבעי. הרב טורק מיעט ביותר בהענשה פיזית. הוא הסתפק בנזיפות ולכל-היותר בהרמת קול. לא היה צורך בהענשה פיזית, כי התלמידים חשו כי עומד לפניהם מורה ומחנך ירא-שמים, העושה את מלאכתו נאמנה, וזה נתן לו את המעמד והמשמעת המתבקשת, גם בלי להכות ולזרוק מרה בתלמידים.

"למשל, כשהיה נעמד להתפלל תפילת יום-כיפור-קטן בערב ראש חודש - התלמידים שמעו תפילה בקול מתחנן ובוכה, וחשו כי זה בא מעמקי הלב, עם הרבה אמונה ודבקות בבורא. כשהמחנך עמד בתפילת 'מנחה' וב'שמע קולנו' פרץ בבכי, התלמידים ידעו שאין מדובר בבכי על אובדן מניית בבורסה, אלא כחלק משיחה שלו עם הקדוש ברוך הוא על מצב הכלל והפרט. ובצילם של הדברים האלו, אין ספק שהשיעורים שלו בגמרא, בדינים ובתנ"ך נראים היו אחרת".

סוד השפעתו הגדולה של רבי משה טורק זצ"ל בחינוך התלמידים גנוז היה בעצם אישיותו. לא הסמכות וכח ההרתעה הם שעמדו לו, אלא בעיקר אישיותו המיוחדת והמופתית.

"הענין של דוגמא אישית" - אמר רבי משה לימים באוזני מחנכים - "אינו רק מה שהתלמידים רואים. אלא אף מה שהמחנך עושה בחדרי חדרים עלול להשפיע על החניך. לחניכים יש חוש-ריח מפותח לזהות את אישיותו של המחנך. בילדים קיים חוש הבחנה המרגיש בין אמת לזיוף; בין היוצא מן הלב לנאמר מן השפה ולחוף".

רבי משה עמד ב'מבחן' האמור. הרוממות הנפשית, יראת-השמים, הצדקות, האצילות, הענווה והתום ששפעו ממנו - הקרינו לליבותיהם של התלמידים הרבים, והיוו עבורם דוגמא לצורתו של מחנך בישראל.

התלמידים מעידים כי לא ראו אותו אף פעם כועס או מתעצבן. דבר לא הוציא אותו משיווי-משקלו. תמיד שמר על מנוחת-נפש ושלווה. וחרף זאת הנוכחות שלו כמו הטילה משמעת ברזל. היתה מפניו יראת-הכבוד והביטו עליו בהערכה עצומה. גם אם מטבע-הדברים נוצרו מפעם לפעם חיכוכים ואי-הבנות בינו לבינם, כמקובל ביחסי מחנך עם תלמידיו, קיבלו את תוכחתו ומוסריו באהבה ובהבנה.

"בכל פניות שפנה, הרגשנו הנהגה של גדלות", מתבטא תלמיד מהמחזורים האחרונים - רבי אריאל נאור שליט"א, במכתב בו העלה רישומי זיכרונות מתקופת שהותו במחיצת המנהל הבלתי-נשכח. "כולם הרגישו שהוא אדם גדול, נעלה ומרומם, ואינו איש פשוט. מן השורה שהגיע למשרה הזו באקראי. ראינו והרגשנו בו מן גדלות ששייכת לאנשי הצורה וגדולי הדור, וההתייחסות שלנו כתלמידים כלפיו היתה בהתאם. גם המלמדים ושאר העובדים בתלמוד-תורה התייחסו אליו ביראת-כבוד. הוא לא דרש זאת לא

רבי שמואל דוד גרוס שליט"א, רב קהילת חסידי גור באשדוד, מוותיקי התלמידים, מצביע אף הוא על הדוגמא האישית שלו כחלק עיקרי בהשפעתו עליהם:

"הרב טורק השפיע עלינו בעיקר במובן הזה של 'הוא היה אומר'. בדוגמא האישית המיוחדת במינה שהעניק לנו בכל דרכיו. בהנהגתו המרוממת, באצילותו ובצדקותו, הוא הקרין עלינו יותר מאשר בשיחות וביעורים המיוחדים - מלאי הטעם והחן שהרצה באוזנינו. כבר בתור ילדים צעירים יכולנו להרגיש היטב כי עומד בפנינו אדם של צורה, וראינו בו דוגמא אישית לעובד ד' בְּזָכוֹת ובטהרה. לא זכור לי אף פעם שראינו אותו עומד בפרוזדור של הת"ת בידיים ריקניות. תמיד החזיק חומש עם פירוש 'העמק דבר', משניות, או ספר אחר ביד, ובכל רגע פנוי עיין בהם. כך גם כשנסענו יחד איתו לטיולים ולאטרקציות שונות במסגרת הפעילות בתלמוד-תורה, כל הדרך הוא עיין בספר קטן שהביא עימו. ביני לביני הוא גם סיפר סיפורים, דיבר דיבורים של יראת-שמים, ויצר אוירה נעימה ונינוחה. אבל יכולנו אז לראות איך יקרה לו כל דקה... זו היתה נקודה אחת מיני רבות שהחדיר לנו בעורקים בהוותו דוגמא אישית לכך: ענין ניצול הזמן".

(מתוך הספר לדמותו של מחנך)

תלמיד אחר מוסיף מזכורנו שלו: "בבקרם, תלמידי כתה ד' ואילך היו מתפללים במנין בבית הכנסת שבתלמוד-תורה, עם הכיתות הגבוהות. בדרך כלל נכחו בתפילות הרב טורק ורבי ישראל זלושינסקי. הרב טורק נהג לשבת בשורה האחרונה. תפילת שחרית החלה מוקדם, כמדומני בשש ארבעים וחמש, כך שבשמונה ורבע כבר התחיל שיעור גמרא, וכך נוספה לנו שעת לימוד והספקנו הרבה פרקי גמרא במשך השנה.

"כאשר הגענו לתפילה בבוקר הרב טורק כבר היה במקום. על אף שהיה מגיע באוטובוס עירוני מבני ברק, ועל אף הפקקים שהיו מידי פעם בדרך, לא זכור לי אף פעם שאיחר.

"היה מאלף לראות את התלמידים מתפללים בדבקות, כמחקים את שני הרבנים האהובים. שנים רבות אחר-כך זכיתי לראותו בלילות שבת רבים יושב ומתפלל בשיבת 'חכמי לובלין' של מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, בעל ה'שבט הלוי', באותה תנוחה של דבקות וקדושה, כבן המתחטא לפני אביו. כאשר אנו התלמידים ראינו את הרב מתפלל כמו אחד מצדיקי קמאי, בכל הלב והרגש, אין זה פלא שכאשר הוא דרש מאיתנו משהו מיהרנו לציית לו. האמנו לו באמת שאת טובתנו הוא דורש ומבקש, והשפעתו עלינו היתה עצומה בכל קנה מידה".

שמעתי רעיון עצום השוב מליארדים! כאשר אדמו"ר מסוים מפזר קללות, ואילו משנהו מחלק ברכות, אין כל שאלה למי הולכים. בודאי פונים הכל לרבי'ה המאחל ברכות!

הגה"צ רבי ראובן אליצור קרלנשטיין זצוק"ל - דע מה שתשיב ליצר הרע

להתפלל בזמן "מגן אברהם". הלך אפוא להתפלל במקום אחר. בדיוק באותו יום הגיע לבית הכנסת המרכזי עשיר מצרפת. אחרי התפלה נתן לכל ה'משולחים' שהיו במקום, מאה פרנק. כל מי שרק ניגש אליו - קיבל.

באמצע היום, פגש אחד המשולחים את רבי משה אהרן שטרן, ואמר לו: "מדוע הלכת לחפש מנין אחר, אם היית נשאר איתנו, היית מקבל מאה פרנק..."

ענה רבי משה אהרן: "אני מאמין באמונה שלמה שמחמת שהלכתי לחפש מנין של זמן קריאת שמע, לא יהיו לי הפסדים". אמר לו האיש: "רבי משה אהרן, עם כל הכבוד לבטחון שלך, אבל סוף כל סוף לי יש מאה פרנק, ולך אין". דיבורים מבהילים.

סיפר רבי משה אהרן: מיד פניתי לרבנו של עולם בבקשה, שיראה ליהודי הזה שמצווה לא מפסידים.

הגיעה שעת מנחה ומעריב, ורבי משה אהרן הלך לבית כנסת ההוא, המרכזי. נגש אליו אותו משולח, והצביע לו: "תראה, הוא נמצא פה שנית, העשיר מצרפת".

את משמרת ד' שמרו ט כג הסטיפלר זצ"ל אמר פעם לפלוני שרצה לעזוב את הכולל: "שמע, אם תשב בכולל אני לא מבטיח לך שתהיה עשיר, אבל זה כן אני מבטיח לך - כי כל מה שאתה יכול להשיג במקום אחר, לא תפסיד על ידי שאתה יושב בכולל. הפסד מהתורה לא יהיה לך!" אלו הדברים שאמר הסטיפלר לאותו אברך - אינני מבטיח לך שתהיה עשיר, אבל כל מה שאתה יכול להרויח - לא תפסיד מהקב"ה. מוראדיג!

תשובה זו יש לדעתה ולשננה. כי היא בבחינת - דע מה שתשיב ליצר הרע.

בישיבת קמניץ שימש כמשגיח רבי משה אהרן שטרן זצ"ל. פעם הוא נסע לאמריקה לאסוף כסף לישיבה. ביום הראשון בבוקר גילה כי בבית המדרש המרכזי הגדול ליד האכסניה מתפללים שחרית וקריאת שמע לא בזמן של ה"מגן אברהם". הוא רצה

היית בבוקר, בערב כבר היית מולו כבן יחיד הוא שם עליך עין כיצד אתה מלמד משניות, התעניין ושאל, ומכך קבלת סך הכל אלף ארבע מאות פרנק. כל זה בזכות ההקפדה על זמן קריאת שמע של המגן אברהם".

זה מעשה אחד ממיליון, שמתורה ומקיום מצוות לא מפסידים. נאמן הוא בעל מלאכתך לשלם לך שכר פעלתך".

שמעתי רעיון עצום השווה מיליארדים!
כאשר אדמו"ר מסוים מפזר קללות, ואילו משנהו מחלק ברכות, אין כל שאלה למי הולכים. בודאי פונים הכל לרבה המאחל ברכות!
והנה יש לנו שני פסוקים. בראשון נאמר: "ארור הגבר אשר יבטח באדם" (ירמיהו יז, ה) ובשני נאמר: "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" (שם פסוק ז). אם כן ברור ומחווה, כי עלינו לפסוח על הדרך המובילה לקללות, ולנהוג על פי הפסוק שבו מובטחות הברכות.

(מתוך "יחי ראובן")

כיון שיש עוד זמן למנחה, נגש אליו ואמר "באתי בשביל ישיבת קמניץ".
הוציא מאה פרנק ונתן לו.
העשיר נשאר להמתין לשיעור שהיה בין מנחה למעריב. רבי משה אהרן, כאורח, כובד לומר את שיעור המשניות. מיד אחרי השיעור נגש העשיר לגבאי והתעניין: "האם אתה מכיר את מגיד השיעור?".

"לא, אינני מכיר אותו אישית, אבל הוא נראה בן אדם ישר".
בסיום השיעור נגש אליו העשיר ואמר: "אני שומע שאתה בן אדם ישר, אם כן תקח עוד שלש מאות פרנק".

ר' משה אהרן היה מאריך בתפלה. אחרי מעריב, המתין לו העשיר, ואמר לו: "תשמע, אמרו לי כי אתה בן אדם ישר. באתי מצרפת, היה לי כך וכך כסף שיעדתי לחלק כאן, ונשארו לי אלף פרנק שלא חילקתי עדיין, אם כן, תקח אתה את האלף פרנק בשביל ישיבת קמניץ".

המשולח שהתריס בבוקר, ראה את המחזה והתפעל. ניגש אל רבי אהרן ואמר: "אם היית בא איתנו ובבוקר, הוא לא היה שואל עליך דבר. היית מקבל מאה פרנק ושולם על ישראל. אך כיון שלא

השיבו רבי שלמה זלמן: 'הוא לא ישן מעייפות וחולי, אלא משום שאין לו מבקרים...'

הרב חנניה צ'ולק בפנינים מגדולי ישראל בענייני פרשת השבוע

מאילו לא הגיעו כלל. אך רבי שלמה זלמן יחיד ומיוחד בהנהגתו, ויודע להרגיש ללבם של ישראל! (מגד גבעות עולם)

"ותבער בם אש ה'" - סיפור

המהר"י בן לב היה בן דורו של ה'בית יוסף', ואף היה עמו בקשר קרוב. יום אחד באו שני אנשים לדין תורה לפני המהר"י. לאחר שדן בעניינם, הוא הכריע ופסק לטובת אחד מבעלי הדין. בעל הדין השני היה גברא אלימא, שלא ציית לדין. הוא היה עשיר ובעל מעמד וקשרים עם השלטונות, ולא הסכים לקבל את העובדה שיצא חייב בדין. הוא החציף פנים לרב ודחה בזלזול את פסק הדין.. מהר"י בן לב יצא מבית הדין לרחובה של העיר, ועשה דרכו לביתו. אותו רשע המתין לרב ליד חנות בשמים ששכנה בסמוך לבית הדין, וכאשר עבר שם - סטר לו אותו חצוף על פניו... באותה עת גדשו את הרחוב המוני אדם אשר היו עדים למעשה הנבלה, אך איש לא העז למחות בפני אותו עז-פנים על הפגיעה הנוראה בכבוד הרב, משום שאימתו הייתה מוטלת על הבריות. בשעת לילה נזכר בעל חנות הבשמים, אברהם קטלני,

"בחלום - אדבר בו" - סיפור

מנהג נאה היה לו, לרבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, בעשרת ימי תשובה, לבקר חולים וזקנים ולכבדם בברכת 'שנה טובה'. פעם הגיע לבית אבות 'נווה שמחה' כדי לבקר את הרב הישיש רבי אליעזר כהן זצ"ל, אשר עשרות בשנים התגורר בשכונתו. כשנכנס רבי שלמה זלמן לחדרו, בליווי בנו, רבי ברוך זצ"ל, מצאוהו ישן. הורה רבי שלמה זלמן לבנו להעירו משנתו. תמה רבי ברוך: 'איך אפשר להעיר משנתו אדם זקן וחולה?' השיבו רבי שלמה זלמן: 'הוא לא ישן מעייפות וחולי, אלא משום שאין לו מבקרים... ותוך כדי דיבור ניגש רבי שלמה זלמן אל רבי אליעזר, כשהוא קורא: 'ר' לייזר, יש לך אורחים!' נעור רבי אליעזר ונדהם לראות את גדול הדור עומד לפניו בחיוך אבהי ואוהב. הם שוחחו בידידות ורבי שלמה זלמן נפרד ממנו בברכת 'שנה טובה'. לעת צהריים, כשהגיע נכדו של רבי אליעזר לבקרו, אמר לו הסבא: 'בוא וראה את גודל לבו וחכמתו של רבי שלמה זלמן; הרי אם היו מגיעים אנשים חשובים אחרים ומוצאים אותו ישן, היו משאירים פתק: 'באתי ומצאתי אותך ישן'. וכשהייתי קם הייתי מצטער על כך יותר

כבעל מופת ורוח הקודש. באחד הלילות נגלה המהר"י בן לב בחלום לר' מרדכי אושמינר, ואמר לו: דע לך כי הנך מצאצאי אותו רשע, עליך לתקן נשמתו! שאל אותו ר' מרדכי מה התיקון שעליו לעשות, והמהר"י בן לב השיבו: עליך לנסוע לעיר אנטופול, לסור לביתו של הרב המקומי ולקנות דווקא ממנו את הספר שלי. התיקון לעוונו של אותו רשע יהיה ע"י שצאצאו, ר' מרדכי אושמינר, ישנן את הספר עד שיידע אותו על בוריו! חלפו למעלה מ-300 שנה מאז אותו מעשה נבלה שנעשה במהר"י בן לב, ועדין נשמת אותו רשע צריכה תיקון. ר' מרדכי העלה על הכתב את דבר החלום, כדי להודיע ברבים חומרת חטא ביזוי תלמידי חכמים. נורא! (יחי ראובן)

(מתוך גליונו של הרב צ'ולק - תשפ"ג)

כי הוא צריך ליטול דבר מה מחנותו. בעודו מחזיק בידו נר, גישש בחנותו כדי למצוא את מבוקשו. לפתע ראה עכבר משוטט בחנות. מיד החל לדלוק אחריו בניסיון ללכוד אותו, אך תוך כדי מרוצה נפל הנר מידו, ובתוך זמן קצר התלקחה החנות והפכה למאכלת אש. עד מהרה התפשטה האש אל מחוץ לחנות וכלתה כ-5,000 בתים בעיר. תושבי העיר נסו בבהלה על נפשם אל מחוץ לעיר, אולם האש השתוללה והתפשטה אל השדות שמחוץ לעיר וכמאתיים איש נשרפו למוות... בעקבות זאת פרצה מגיפה קשה, ובכל יום נספו בה אנשים רבים. באחד הימים מתו 314 איש, ומאז התמעטה המגיפה עד אשר נעצרה לגמרי. אך בזה לא תם המעשה; אחד הצאצאים של אותו רשע חצוף היה לא אחר מר' מרדכי אושמינר זצ"ל. הוא היה גאון עולם וצדיק נשגב, שנודע

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

מה למד האדמו"ר מהנהר שקפא והגויים היו מציירים עליו שתי וערב?

בבא מצייעא דף קט

שטפא נהרא

ברק דק על המים, כפור. אך עדין הכל רואים מים, נהר, מים קרים. לאחר שבועיים, כבר היה קרח על רום המים, ועדיין אפשר לשבור את הקרח ולחדור למים שתחתיו זורמים. אח"כ השכבה העליונה נעשית עבה וקשה, עד שמכסה אותם קרח בגובה מטר או מטר וחצי. אפשר לפסוע על הנהר, לדרוך ולרוץ, ואז גם באים השקצים ומציירים שתי וערב."

שתק הרבי וסיים: "כך בדיוק התהליך בליבו של אדם".
"לבבו פונה היום" קרירות קלה מנשבת בליבו, לא מבחינים כלום. החברים, הידידים, לא רואים עליו כלום. והנה, חלילה, הקור גובר. עדיין הוא רחוק מאד מהשקצים, רק שהעיניים של הלב כבר רואות עקום. הקור של הלב הולך וגובר, מתקרר עוד ועוד, אט אט מתרחק, קר, קר. וי! עד שמגיע היום שיכולים לצייר על הלב... הוא קר קרח עד שהשקצים יכולים לחקוק בו צלב, וי.

(אגעדאנק - להגיד)

מספרים כי בעיצומו של החורף ברוסיה אחד האדמו"רים פסע ליד הנהר הגדול הקפוא, הוא נעמד והביט זמן ארוך. הסתכל הרהר והביט שוב.

היו שם ילדים גויים שקצים ששיחקו על המים הקפואים, כמה מהם ציירו בקרח צורת שתי וערב הרבי המשיך להסתכל. התפלאו החסידים, והרבי הסביר להם את מחשבותיו מול הנהר הקפוא:

חשבתי לעצמי, מה קרה לנהר? ואיך הגיע עד הלום שהשקצים'לאך מציירים שתי וערב על הקרח?

הנה, בסוף הקיץ הנהר זרם בשצף. כאשר התחיל להיות קריר מעט אנשים מיעטו לבוא, אך עדיין היו שרחצו בנהר - באו לשחות. חלף עוד שבוע שבועיים, מי שהכניס יד כבר הרגיש כי המים קרים ממש, ואז הנהר כבר שמם. לא היו רוחצים כלל. אבל המים עדיין זרמו בכח. עוד שבועיים שלושה, המים כבר לא מפכים, אינם חיים, איטיים. השטף פסק. עוד שבוע, והנהר התכסה במין

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

איסור שאסרו חכמים משום 'מראית העין' - האם הוא מותר בחדר סגור?

איסור זה אמור אלא כשעצם קיומו של הנכס התפרסם, שאז גם מתפרסמת זהות בעליו. ג. מהטעם הנ"ל, אין איסור זה אמור אלא כשאכן ידוע כי היהודי הוא בעל הנכס, אך אם רכש את הנכס ובטרם השתמש בו השכירו לגוי, יש להניח שלא התפרסם שמו כבעל הנכס, ואין חשש למראית העין. ד. למרות שבכל מקום שאסרו חכמים משום מראית העין, אסור הדבר אף בחדר סגור שאין בו חשש למראית העין, בנדון דנן שמדובר באיסור דרבנן - בכל מקרה בו יש להניח שלא התפרסמה זהות בעל הנכס ואין חשש למראית העין, אין איסור. וראה עוד להלן.

[שו"ע רמג, א-ב, משנ"ב א, ו, יב רטו, ושעה"צ ט; בו"מ דרשו, 15. וראה שו"ע רמד, א וד']

כפי שלמדנו, נכס מניב רווחים, מותר להפעילו בשבת באמצעות גוי 'אָרִיס', או שוֹכֵר, אך במקום שרוב האנשים אינם מפעילים אותו באמצעות אריס או שוכר, אסור להפעילו באמצעות מפני 'מראית העין', כדי שלא יחשדו שמדובר בקבלנות יומית, האסורה בשבת.

לאיסור מראית העין, הגבלות רבות: א. איסור זה אמור דווקא בנכס המחובר לקרקע, או שהפעלתו היא בפהרסיה, משום שנכס כזה 'שמו עליו', כלומר, שם בעליו ידוע - בין אם יצר את הנכס בעצמו, ובין אם קנאו מאחר - ומאחר וידוע שבעל הנכס הוא יהודי פלוני, יחשדו שהגוי עובד בשליחותו. ב. מהטעם הנ"ל, אין

האם פרסום בעיתונות מתיר את האיסור 'מראית העין' בהשכרת נכס לגוי בשבת?

בשכירות ממושכת, יתכן שהדבר מתפרסם, וחל עליו איסור מראית העין. וכמו כן, אם לא שכר את הנכס מגוי אלא מיהודי, עדיין קיים חשש החשד ביחס למשכיר, ולכן אסור להפעילו באופן האסור מפני מראית העין. ד. במקרה שההמנעות מהפעלת הנכס באמצעות גוי כרוכה בהפסד כספי משמעותי - ולא במניעת רווח בלבד - מותר להפעילו. ה. בדיעבד, בכל מקרה שהפעלת הנכס בידי גוי אסורה רק מפני מראית העין - אם עבר והפעילו באמצעות גוי, מותר ליהודי לקבל את הרווחים שהניב הנכס, או את דמי השכירות.

[שו"ע רמג, ב, משנ"ב ג, יג, יד רטז, וביה"ל ד"ה וחזר; בו"מ דרשו, 2 ו14]

הגבלות נוספות לאיסור מראית העין הנ"ל: א. אם התפרסם על ידי המשכות הדבר מספר שנים, או בשל פרסום בעיתונות, וכדומה - במקום בו נמצא הנכס, שהוא מופעל בידי הגוי באריסות או בשכירות, ולא בקבלנות יומית האסורה, אין איסור. ב. אין איסור מראית העין אלא במקום שגרים בו יהודים, או שיש להם גישה אליו בשבת; ולא באזורים של גויים, או אזורי תעשייה שאין בהם בתי מגורים. ג. אין איסור מראית העין אלא כשהנכס אכן של היהודי, אך אם שוכר את הנכס מגוי, ומפעילו באמצעות גוי - יש אומרים, שאין חשש לחשד, שהרי ידוע שבעל הנכס הוא גוי פלוני. אולם, אם הנכס נמצא אצל היהודי

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

יהודי שיש בבעלותו מכונות למכר משקאות - האם צריך להשביתן בשבת?

והתשלום אינו עבור הפעולה הנעשית בשבת, אלא עבור המוצר, אין זה נחשב לשכר שבת, והרווחים מותרים.

ומכירת נכס מניב רווחים לגוי בכל ערב שבת, מותרת, ואין דמי המכירה נחשבים לשכר שבת, משום שאיסור שכר שבת אינו אמור אלא בשכירות, ולא במכירה. אך הורו פוסקי זמננו שאין לנהוג כן, משום שהדבר נחשב כפירצה, וגם פעמים שהמכירה היא רק 'הערמה', ואינה נעשית כדין. ובכל מקרה שאסור להשכיר לגוי משום 'מראית העין' [ראה לעיל], אסור גם למכור לו לשבתות; [שו"ע רמג, ב, משנ"ב הקדמה, י"טז, ושעה"צ טו; בו"מ דרשו, 4, 13 ו-17; וראה שם רנב, 6]

חכמינו ז"ל גזרו שלא לקבל שֶׁכֶר עבור פעולה הנעשית בשבת, מחשש שיבואו לידי מקח וממכר. ואף אם גוי מביא מעצמו דמי 'שכר שבת' ליהודי, אסור לקבלו. ואם עבר היהודי וקיבלם - יש שמתירים להשתמש בהם, אך ספק אם הלכה כדעתם. ובמקרה שההמנעות מנטילת 'שכר שבת' כרוכה בהפסד כספי משמעותי, מותר ליטול שכר שבת. ולצורך מצוה - נחלקו הפוסקים אם מותר ליטול שכר שבת, ונהגו להקל.

ומכונה לרכישה עצמית של משקאות, מיני מתיקה וכדומה, המוצבת במקום שגויים משתמשים בה בשבת - יש אומרים, שרווחי השבת נחשבים כשכר שבת; ויש אומרים, שמאחר

* נכס מניב רווחים, כגון שטח חקלאי, בית עסק, וכיוצא בהם, הנמצא בבעלות יהודי, אסור להפעילו בשבת באמצעות קבלן גוי - המקבל שכר פעולה קצוב, לפי יום או לפי תקופה.
* נכס מניב רווחים, כנ"ל, הנמצא בבעלות יהודי, מותר להפעילו בשבת באמצעות גוי 'אָרִיס', או שוֹכֵר, כיון שבאופן זה, כאשר הגוי עושה מלאכה בשבת, הרי זה לצורך עצמו, ולא לצורך היהודי.
* 'אמירה לגוי' בשבת לעשות מלאכה, אסורה. והסמיכו חכמים איסור זה על לשון הכתוב: "כל מלאכה לא יעשה בהם", שלא נאמר: 'לא תעשה', כדי לרמז שאפילו על ידי אחרים לא יעשה.

אתמול
למדנו

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מי שאכל פחות מ'כזית' מעוגה ופחות מ'כזית' שוקולד - איזו ברכה אחרונה יברך?

'בורא נפשות'.
וכמו כן, כל המשקאות מצטרפים לרביעית. אולם, אם אחד המשקאות הוא יין או מיץ ענבים, ושתה ממנו יותר מכזית [אך פחות מרביעית] - היות ויש דעה הסוברת שמשקה חייב בברכה אחרונה אף בכזית, יתכן שהתחייב בברכת 'על הגפן' על היין, ואינו יכול לברך עליו 'בורא נפשות'; ויש שהכריע, שיברך 'בורא נפשות'. ומאכל ומשקה אינם מצטרפים יחד לחייב ברכה אחרונה; ויש שכתבו, שיתכן שנכנס בכך לספק חיוב ברכה אחרונה.
[שו"ע רי, א, משנ"ב א, ושעה"צ ד-ה; בו"מ דרשו, 2-1]

האוכל פחות מ'כזית' [50-17 סמ"ק, לשיטות השונות], והשונה פחות מ'רביעית' [150-86 סמ"ק] - אינו מברך ברכה אחרונה. וכל המאכלים מצטרפים לכזית, דהיינו, שאם אכל פחות מכזית ממאכל אחד, ופחות מכזית ממאכל אחר, חייב בברכה אחרונה.

ואם ברכת שני המאכלים אינה שווה: אם ברכת אחד מהם היא 'בורא נפשות', יברך 'בורא נפשות'. ויש שכתבו, שאם מדובר בפת ובמיני מזונות, יברך 'על המחיה'. ואם ברכת אחד מהם 'על המחיה' וברכת השני היא 'על העץ', לדעת רוב הפוסקים, יברך